

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

[..]

Valsts tehniskās uzraudzības aģentūrai
eAdreses informācijas sistēmā

Lēmums

Rīgā, 02.03.2023.

[..]

Par korektīvā līdzekļa piemērošanu

[1] Datu valsts inspekcija (turpmāk – Inspekcija) 2021. gada 15. decembrī saņēma informāciju, kas liecināja, ka Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras (turpmāk – VTUA) Tehniskās uzraudzības departamenta reģiona nodaļās darbinieku darba telpās (turpmāk – Darba telpas) tiek veikta personas datu apstrāde videonovērošanas veidā, turklāt atsevišķas videonovērošanas kameras izvietotas tādā veidā, lai būtu redzamas darbinieku darba vietas, tajā skaitā darba galds un monitors, kā arī apkalpojamie klienti. Tāpat Inspekcijas rīcībā esošā informācija liecināja, ka darba telpās uzstādītās videoiekārtas var veikt arī audioierakstu.

[2] Nolūkā pārliecināties par VTUA veikto darbību tiesiskumu un saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – Datu likums) 4. panta pirmās daļas 1. punktu un 5. panta pirmās daļas 1. punktu, Vispārīgās datu aizsardzības regulas¹ (turpmāk – Datu regula) 57. panta 1. punkta a) un h) apakšpunktu un 58. panta 1. punkta a), d) un e) apakšpunktu, Administratīvā procesa likuma 57. pantu Inspekcijas amatpersona 2022.gada 12.aprīlī uzsāka personas datu apstrādes pārbaudes lietu [..] (turpmāk – Lieta) un veica pārbaudi, pieprasot informāciju no VTUA². VTUA daļēji novērsa konstatētos trūkumus un sniedza šādu informāciju un viedokli par veikto videonovērošanu³:

[2.1] Videonovērošanas kameru uzstādīšana vietās, kurās VTUA pilnvaroti darbinieki nodrošina citām personām saistošu lēmumu un tiesību aktu projektu izstrādi vai tiesību aktu izdošanu (piemēram, administratīvie akti traktortehnikas vadītāju atestācijas procesā) un nodarbināto amatu pienākumi saistīti ar ierobežotas pieejamības informācijas, t.sk. fizisko personu datu, apstrādi⁴, tika uzsākta 2016.gada II pusgadā, tādējādi reaģējot uz 2016.gada sākumā uzsākto kriminālprocesu⁵, un

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulas Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK

² Inspekcijas 2022.gada 21.janvāra vēstule [..]

³ VTUA 2022.gada 18.februāra vēstule [..]

⁴ 2022.gada 17.jūnija NIDA par videonovērošanas veikšanu bez audioieraksta.

⁵ 23.08.2021. tiesas spriedums par VTUA nodarbinātā prettiesiski veiktajām darbībām.

VTUA ieskatā šis ir viens no optimālākajiem risinājumiem korupcijas riska mazināšanai, ņemot vērā VTUA gan darba specifiku, gan apstākli, ka iestādes decentralizētās struktūras un cilvēkresursu trūkuma dēļ ir apgrūtināta “četru acu princips” ievērošana, veicot eksaminācijas funkciju. VTUA ieskatā ar videonovērošanas palīdzību tiek nodrošināta faktu pieejamība lēmumu pieņemšanā.

Videonovērošana ar iespēju veikt audioierakstu tiek veikta gan Darba telpās, gan Muzeju un resursu vadības departamenta Latvijas Lauksaimniecības muzeja nodaļā. Kopumā VTUA reģiona nodaļās ir izvietotas 16 iekštelpās darbojošās videonovērošanas kameras, savukārt minētajā muzeja nodaļā – 10 iekštelpās darbojošās videonovērošanas kameras.

[2.2] Attiecībā uz Darba telpās veiktās personas datu apstrādes videonovērošanas veidā pamatojumu, VTUA norādīja, ka augstākminētās personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir Datu regulas **6.panta 1.punkta e) apakšpunkts**⁶, personas datu apstrāde videonovērošanas veidā ir balstīta uz šādām tiesību normām - likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 20.panta astotā daļa, Ministru kabineta 2017.gada 17.oktobra noteikumu Nr.630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskās personas institūcijā” 3.punkts, Kriminālprocesa likuma 123.pants, Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa. Darbinieku, apmeklētāju un eksaminējamo videonovērošana tiek **veikta ar mērķi mazināt korupcijas risku iestāšanās varbūtību un nodrošināt faktu pieejamību lēmumu pieņemšanā, ja saņemta informācija par iespējamu noziedzīgu nodarījumu vai normatīvo aktu pārkāpumu**⁷.

[2.3] Attiecībā uz piekļuvi stacionāro videonovērošanas kameru videoierakstiem VTUA informēja, ka piekļuve ir atļauta tikai pēc pamatota, rakstiska pieprasījuma saņemšanas un ar VTUA direktora rakstisku atļauju. Visi saņemtie pieprasījumi tiek reģistrēti un uzskaitīti Dokumentu vadības sistēmā (DVS) un nodoti tālāk VTUA direktoram lēmuma pieņemšanai. Laika periodā no 2016.gada otrā pusgada līdz 2022.gada 8.aprīlim, ir saņemts un DVS reģistrēts tikai viens datu subjekta iesniegums ar lūgumu sniegt informāciju konkrēta fakta konstatācijai, kurā norādīts notikuma datums un aptuvenais laiks. Citi pieprasījumu veidi par videonovērošanu nav saņemti.

[2.4] Attiecībā uz Darba telpās veiktās personas datu apstrādes **audioieraksta veidā** VTUA informēja, ka, ievērojot Inspekcijas rekomendācijas, **2022.gada 13.jūnijā** Darba telpās **tika pārtraukta audioierakstu veikšana** līdz brīdim, kamēr atkārtoti tiks izvērtēts, vai personas datu apstrādes (audioieraksta veidā) mērķi VTUA var sasniegt citā veidā, kas mazāk ierobežotu citu personu tiesības uz savu personas datu aizsardzību vai vispār neveikt. Ja personas datu apstrādes mērķi nevarēs sasniegt citā veidā, tiks sagatavots novērtējumu par ietekmi uz datu aizsardzību (turpmāk – NIDA) par personas datu apstrādi audioieraksta veidā un vēl pirms plānotās datu apstrādes (audioieraksta) atjaunošanas tiks veikta iepriekšēja apspriešanās ar uzraudzības iestādi, atbilstoši Datu regulas 36.pantā noteiktajam. VTUA paskaidroja, ka audioieraksti rakstījās kopā ar videoierakstiem. Ieraksti speciāli netika dzēsti, tie dzēšas automātiski, beidzoties noteiktajam glabāšanas termiņam⁸.

[2.5] Attiecībā uz videonovērošanas rezultātā iegūto ierakstu, kas satur personas datus, uzglabāšanas termiņu, VTUA pārskatīja un samazināja videonovērošanas kameru ierakstu glabāšanas termiņu – muzejos iegūtie videomateriāli turpmāk tiek glabāti video arhīvā ne ilgāk kā 7 (septiņas) kalendāra dienas, savukārt Darba telpās iegūtie videomateriāli - **ne ilgāk kā 37 (trīsdesmit septiņas) kalendāra dienas**.⁹

[3] Pārbaudes ietvaros, izvērtējot VTUA sniegtos paskaidrojumus un tiem pievienotos dokumentus¹⁰, Inspekcija uz Lietas izskatīšanas brīdi konstatēja šādus apstākļus:

⁶ VTUA 2022.gada 22.jūnija vēstule [..]

⁷ VTUA 2022.gada 18.februāra vēstule [..]

⁸ VTUA 2022.gada 13.jūnija vēstule [..], 2022.gada 18.jūlija vēstule [..]

⁹ VTUA 2022.gada 11.aprīļa vēstule [..]

¹⁰ VTUA 2022.gada 18.februāra vēstule [..]

[3.1] Darba telpās veiktās fizisko personu datu apstrādes videonovērošanas veidā tiesiskais pamats ir Datu regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunkts¹¹¹².

[3.2] Darba telpās veiktās fizisko personu datu apstrādes videonovērošanas veidā nolūks/mērķis ir mazināt korupcijas risku iestāšanās varbūtību un nodrošināt faktu pieejamību lēmumu pieņemšanā, ja saņemta informācija par iespējamu noziedzīgu nodarījumu vai normatīvo aktu pārkāpumu, turklāt netiek izslēgta iespēja, ka videonovērošanas rezultātā iegūtie dati tiks izmantoti citam, nedefinētam mērķim, proti – konstatējot noziedzīgu nodarījumu pret īpašumu.

[3.3] Darba telpās videonovērošana tiek veikta 24 stundas diennaktī 7 dienas nedēļā.

[3.4] VTUA sākotnējo NIDA veica tikai pēc Inspekcijas 2022.gada 21.janvāra vēstules [..] saņemšanas – laika periodā no 2022.gada 24.janvāra līdz 2022.gada 11.februārim¹³, neietverot tajā Datu regulas 35.panta 7.punkta c) apakšpunktā noteikto novērtējumu par riskiem datu subjekta tiesībām un brīvībām. Savukārt, 2022.gada 17.jūnija NIDA par videonovērošanas veikšanu bez audioieraksta (turpmāk – Aktualizētais NIDA) norādīts, ka VTUA plāno sadaļu “Risku datu subjekta tiesībām un brīvībām analīze” aizpildīt atsevišķi līdz 2022.gada 30.jūlijam, bet Inspekcijai augstākminētā sadaļa uz šī lēmuma sastādīšanas un pieņemšanas brīdi tā arī netika iesniegta.

[3.5] Attiecībā uz piekļuvi stacionāro videonovērošanas kameru videoierakstiem, konstatēts, ka laika periodā no 2016.gada otrā pusgada līdz 2022.gada 8.aprīlim, ir saņemts tikai viens personas iesniegums ar lūgumu sniegt informāciju konkrēta fakta konstatācijai, kurā norādīts notikuma datums un aptuvenais laiks, savukārt citi pieprasījumu veidi par videonovērošanu nav saņemti.

[4.] Ievērojot šā lēmuma 3. punktā konstatēto Inspekcija **secina:**

[4.1.] Par Darba telpās **veikto fizisko personu datu apstrādi videonovērošanas veidā (turpmāk - videonovērošana)**:

Atbilstoši Datu regulas 5. panta 2. punktam pārzinim ir pienākums veikt datu apstrādi atbilstoši Datu regulas 5. pantā minētajiem datu apstrādes pamatprincipiem un Datu regulas 6. pantā noteiktajam tiesiskajam pamatam. Datu regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka personas dati tiek apstrādāti likumīgi, godprātīgi un datu subjektam pārrēdzamā veidā („likumīgums”, „godprātība” un „pārrēdzamība”), bet b) apakšpunkts noteic, ka dati tiek vākti konkrētos, skaidros un legītimos nolūkos („nolūka ierobežojumi”), savukārt c) apakšpunkts paredz, ka dati ir adekvāti, atbilstīgi un ietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos (“datu minimizēšana”).

Līdz ar to katrai pārziņa veiktajai personas datu apstrādei jābūt Datu regulas 6.pantā noteiktajam tiesiskajam pamatam. Tikai tādā gadījumā var uzskatīt, ka personas datu apstrāde tiek veikta likumīgi. VTUA paskaidrojums norādīja, ka tās veiktās videonovērošanas tiesiskais pamats ir Datu regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunkts. Izmantojot šo tiesisko pamatu, nepieciešams atbilstoši Datu regulas 6.panta 3.punktam noteikt konkrētus tiesību aktus, kuri paredz konkrētu personas datu apstrādi. Un šiem normatīvajiem aktiem jānosaka vismaz vispārēji nosacījumi, kas reglamentē pārziņa īstenotu apstrādes likumību; apstrādājamo datu veidi; attiecīgie datu subjekti; vienības, kurām personas dati var tikt izpausti, un mērķi, kādiem tie var tikt izpausti; apstrādes nolūka ierobežojumi; glabāšanas termiņi; un apstrādes darbības un apstrādes procedūras. Turklāt ir nepieciešams izvērtēt, ka nolūku, ko plāno sasniegt (uzdevums, ko veic sabiedrības interesēs) nevar sasniegt citā veidā, neapstrādājot vai apstrādājot personas datus mazākā apjomā. Tikai tādā gadījumā, kad normatīvie akti skaidri nosaka konkrēto uzdevumu, kā arī, nepastāv citu līdzekļu, lai bez personas datu apstrādes varētu sasniegt konkrēto nolūku (izpildīt uzdevumu), datu apstrāde var tikt atzīta par tiesisko un atbilstošu Datu regulas likumības principam.

¹¹ VTUA 2022.gada 22.jūnija vēstulē [..]

¹² Apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras

¹³ 2022.gada 11.februāra NIDA par videonovērošanas veikšanu ar audioierakstu TUD birojās, kuros notiek pamatpakalpojumu sniegšana, kas iesniegts kopā ar VTUA 2022.gada 18.februāra vēstuli [..]

Pirms videonovērošanas sistēmas uzstādīšanas pārzinim vienmēr kritiski jāizvērtē, vai šis pasākums, pirmkārt, ir piemērots vēlamā nolūka/mērķa sasniegšanai un, otrkārt, ir atbilstošs un nepieciešams tā nolūkiem. Videonovērošanas pasākumi būtu jāizvēlas tikai tad, ja apstrādes nolūku nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas ir mazāk invazīvi attiecībā uz datu subjekta pamattiesībām un pamatbrīvībām. Darbinieku pastāvīga videonovērošana visa darba laikā, var būt atzīta par samērīgu tikai ļoti retos gadījumos, ņemot vērā īpašos apstākļus.

[4.1.1.] Kā pirmais nolūks VTUA veiktajai videonovērošanai Darba telpās ir minēts **korupcijas risku iestāšanās varbūtības mazināšana.**

Saskaņā ar likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 20.panta pirmo daļu publiskas personas institūcijas vadītājam ir uzlikts par pienākumu atbilstoši savai kompetencei nepieļaut, lai šajā institūcijā strādājošās valsts amatpersonas nonāktu interešu konflikta situācijā un šādā situācijā īstenotu valsts amatpersonas amata pilnvaras. Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 17.oktobra noteikumu Nr.630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā” 6.1., 6.2 un 6.3.apakšpunktu, lai nodrošinātu iekšējās kontroles sistēmas darbību, institūcijas vadītājs vai viņa pilnvarota persona: izveido institūcijas kontroles vidi, kas ir vērsta uz korupcijas risku novēršanu; identificē, analizē un novērtē korupcijas riskus; nosaka, ievieš un īsteno pasākumus korupcijas riska novēršanai. No visa iepriekšminētā secināms, ka iestādes vadītājs pats izvēlās pasākumus korupcijas riska novēršanai, atbilstoši iestādē identificētiem riskiem.

Minētais norāda, ka konkrētais tiesību akts nesatur norādi uz tādu personas datu apstrādi kā videonovērošana, kas būtu obligāti piemērojams katrai valsts pārvaldes iestādei. Līdz ar to, pirms ieviest videonovērošanu, ir nepieciešams izvērtēt vai tas ir vienīgais iespējamais līdzeklis, kas nodrošina nolūka sasniegšanu – korupcijas risku iestāšanās varbūtības mazināšanu.

Kā izriet no lietā esošajiem materiāliem, Darba telpās videonovērošana tika ierīkota pēc viena korupcijas fakta atklāšanas. Pirms lēmuma pieņemšanas ieviest Darba telpās videonovērošanu kā pasākumu korupcijas riska novēršanai, VTUA netika izvērtēts, vai ar videonovērošanas rezultātā iegūtiem un apstrādātiem datiem ir iespējams būtiski samazināt korupcijas riskus. Apsvērums, ka jebkurā laikā pie VTUA darbiniekiem par procesuāliem dokumentiem var nākt apspriesties apmeklētāji, un tikšanās nenovērošanas gadījumā pastāv risks, ka apmeklētāji labvēlīgākas attieksmes panākšanai var just kārdinājumu piedāvāt kukuli vai arī pastāv risks prettiesiska lēmuma pieņemšanai, nav pietiekams pamatojums, lai uzskatītu veikto datu apstrādi par samērīgu. Vairākas valsts pārvaldes iestādes nodrošina pakalpojumu sniegšanu apmeklētājiem, tomēr tā nav ikdienas prakse valsts pārvaldē uzstādīt videonovērošanu darba telpās un novērot darbinieku uzvedību visu darba laiku.

Korupcijas gadījumi parasti netiek veikti atklāti, it īpaši videonovērošanas kameru priekšā, bet slepus, ko apstiprina arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājas lapā¹⁴ publicētais informatīvais materiāls “Kā atpazīt korupciju” (2022.gads)¹⁵, kurā ir norādīts, ka “ar administratīvo korupciju var saskarties ikviens iedzīvotājs, jo bieži vien tā ir *individuāla un nepubliska*, kā arī var izpausties *tieši personiskās saskarsmes laikā* ar valsts vai pašvaldības institūciju pārstāvjiem”. Korupcijas apkarošanai pastāv vairāki iespējami risinājumi, kas neietver personas datu apstrādi, piemēram, pieņemto lēmumu pēcpārbaude pēc nejaušības principa, amatpersonu apmācības, elektronisko rīku izveidošana, ka neļauj veikt noteiktās darbības informācijas sistēmā, ja netiek izpildīti konkrēti kritēriji u.tml. Kā arī citi pasākumi, kas uzskaitīti KNAB izveidotā metodiskā materiāla “Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā” IV sadaļā “Korupcijas riska novēršanas pasākumu noteikšana, ieviešana un īstenošana”¹⁶. Kukulis var tikt piedāvāts amatpersonai jebkurā vietā, tai

¹⁴<https://www.knab.gov.lv/lv/informativie-un-metodiskie-materiali>

¹⁵ <https://www.knab.gov.lv/lv/media/3296/download>

¹⁶ <https://www.knab.gov.lv/lv/media/765/download>

skaitā ārpus Darba telpām. Līdz ar to, videonovērošanas kameru uzstādīšana Darba telpās nenodrošina to, ka VTUA amatpersonas nebūs iespēju būt iesaistītiem korupcija, ja viņi to vēlēšies.

Inspekcija secina, ka korupcijas apkarošanas jomā nepastāv normatīvie akti, kas tieši paredz vai satur vispārīgo regulējumu par videonovērošanas veikšanu valsts iestāžu darba telpās. Turklāt attiecīgo nolūku - korupcijas risku iestāšanās varbūtības mazināšana – var sasniegt ar citiem pasākumiem un darbībām, kuri neietver personas datu apstrādi. Savukārt Darba telpās veiktā videonovērošanas rezultātā nodarītais kaitējums personas privātuma neaizskaramībai, jo persona tiek novērota visu darba laiku, ir krietni lielāks nekā gūtais rezultāts, tāpēc, ka korupcijas novēršanai ir pieejama virkne citu ievērojami efektīvāku pasākumu.

Līdz ar to, videonovērošana nevar tikt veikta uz Datu regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunktā noteiktā tiesiskā pamata. Minētais ļauj secināt, ka videonovērošana Darba telpās tiek veikta bez tiesiskā pamata, pārkāpjot Datu regulas 5.panta 1.punkta a) apakšpunktu un 6.panta 1.punktu.

[4.1.2.] Kā otrais nolūks personas datu apstrādei videonovērošanas veidā Darba telpās minēta faktu pieejamības nodrošināšana lēmumu pieņemšanā, ja saņemta informācija par iespējamu noziedzīgu nodarījumu vai normatīvo aktu pārkāpumu.

Ņemot vērā, ka arī šim nolūkam kā tiesiskais pamats tiek izmantots Datu regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunkts, ir nepieciešams noteikt normatīvos aktus, kuros ir minēti tādi uzdevumi, kuru izpildei ir nepieciešams veikt videonovērošanu.

No augstākminētā nolūka nav skaidrs, kuru normatīvo aktu pārkāpumus tiek plānots pierādīt ar video ierakstiem, ir tikai vispārējā VTUA atsauce, ka datu apstrādes mērķis izriet no Valsts pārvaldes iekārtas likumā 10.pantā noteiktajiem valsts pārvaldes principiem¹⁷, kuri ir pārāk vispārīgi.

Darba telpās tiek izmantotas ikdienā kā darbinieku darba vieta, kur VTUA darbinieki pieņem apmeklētājus, nodrošina tiem saistošu lēmumu pieņemšanu (t.sk. tiesību aktu izdošanu) attiecībā uz VTUA kompetenci (piemēram, administratīvie akti traktortehnikas reģistrācijas procesā), gan arī kā telpas, kur kārto eksāmenu privātpersonas (proti, norisinās traktortehnikas vadītāju atestācijas process).

Saskaņā ar VTUA norādīto, videonovērošanas ieraksti ļauj pārliecināties, ka eksaminētas personas neizmanto palīg līdzekļus un novērš darbinieku prettiesisku iejaukšanās eksāmena norisē. VTUA ir pienākums nodrošināt, ka eksāmens notiek atbilstoši normatīvajiem aktiem, tai skaitā novērst špikošanu vai darbinieku prettiesisko iejaukšanos. Tomēr VTUA savos paskaidrojumos nav norādījusi normatīvos aktus, kuri būtu tieši noteikuši videonovērošanas veikšanu eksāmena laikā. VTUA nav vienīga iestāde, kura pieņem eksāmenus, tas tiek darīts arī skolās un augstskolās, un videonovērošana netiek izmantota kā standarta prasība eksāmena tiesiskās norises nodrošināšanai. Minētos mērķus - novērst pārkāpumus eksāmena laikā, var sasniegt citiem līdzekļiem, kas neietver sevī personas datu apstrādi. Piemēram, uz eksāmena kārtošanu pieaicinot arī citas VTUA reģiona nodaļas darbiniekus, tādējādi vienlaikus nodrošinot četru acu principu VTUA telpās.

Attiecībā uz darbinieku novērošanu ikdienā pildot savus darbus, būtu norādāms, ka nepastāv normatīvie akti, kuri noteiktu uzdevumu VTUA veikt darbinieku nepārtrauktu novērošanu viņu darba vietā. Gadījumā, ja VTUA darbinieks savā darbībā pārkāptu normatīvajos aktos noteikto kārtību, pastāvētu niecīga iespējamība, ka to varētu novērst, izmantojot videonovērošanas rezultātā iegūtos datus, jo viss, kas būtu redzams videoierakstā – darbinieka uzvedība, nevis dokumentu saturs, kas varētu liecināt par normatīvo aktu prasību pārkāpšanu, vai arī gadījumā ar ierobežotās pieejamības informācijas izpaušanu – videoierakstā nebūs dzirdama starp darbinieku un apmeklētāju notiekošā saruna.

¹⁷ 2022.gada 17.jūnija NIDA par videonovērošanas veikšanu bez audioieraksta.

Inspekcija secina, ka eksāmenu organizēšanas jomā nepastāv normatīvie akti, kas tieši paredz vai satur vispārīgo regulējumu par videonovērošanas veikšanu eksāmena laikā. Turklāt attiecīgo nolūku var sasniegt ar citiem pasākumiem un darbībām, kuri neietver personas datu apstrādi.

Līdz ar to, videonovērošana nevar tikt veikta uz Datu regulas 6.panta 1.punkta e) apakšpunktā noteiktā tiesiskā pamata. Minētais ļauj secināt, ka videonovērošana eksāmena laikā un kopumā Darba telpās tiek veikta bez tiesiskā pamata, pārkāpjot Datu regulas 5.panta 1.punkta a) apakšpunktu un 6.panta 1.punktu.

[4.1.3.] Papildus VTUA Aktualizētajā NIDA norādīts, ka netiek izslēgta iespēja, ka videonovērošanas rezultātā iegūtie dati tiks izmantoti citam, nedefinētam mērķim, proti – konstatējot noziedzīgu nodarījumu pret īpašumu, tomēr izvērtējot lietā esošos materiālus, secināms, ka augstākminētais personas datu apstrādes nolūks netika izvērtēts un par šāda veida personas datu izmantošanas nolūku datu subjekts netika informēts. No Datu regulas 5. panta 1.punkta b) apakšpunkta noteiktā izriet, ka nav atļauts izmantot videonovērošanas rezultātā iegūtos personas datus citiem, nedefinētiem mērķiem, savukārt Datu regulas 39.apsvērumā papildus skaidrots, ka [...] konkrētajiem personas datu apstrādes nolūkiem vajadzētu būt nepārprotamiem, leģitīmiem un noteiktiem jau personas datu vākšanas laikā. Personas datiem vajadzētu būt adekvātiem, atbilstīgiem, un tiem būtu jāietver tikai tas, kas nepieciešams tiem nolūkiem, kādos tie tiek apstrādāti.

Līdz ar to, var secināt, ka VTUA paredzēja iespēju izmantot videonovērošanu citiem nenoteiktiem nolūkiem, tādējādi pārkāpjot Datu regulas 5.panta 1.punkta b) apakšpunktā minēto nolūka ierobežojuma principu.

[4.2.] par novērtējumu par riskiem datu subjekta tiesībām un brīvībām:

Datu regulas 35. panta 1. punkts paredz, ja apstrādes veids, jo īpaši, izmantojot jaunās tehnoloģijas un ņemot vērā apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, varētu radīt augstu risku fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinis pirms apstrādes veic novērtējumu par to, kā plānotās darbības ietekmēs personas datu aizsardzību. Datu regulas 35. panta 7. punkts noteic, kas ietverams novērtējumā, tostarp atbilstoši tās a) apakšpunktam novērtējumā ietver plānoto apstrādes darbību un apstrādes nolūku, bet b) apakšpunktam – novērtējumu par apstrādes darbību nepieciešamību un samērīgumu attiecībā uz nolūkiem.

Personas datu apstrādes videonovērošanas veidā obligāts priekšnoteikums ir darba devēja un darbinieka interešu līdzsvarojuma veikšana¹⁸. Izvērtējot lietā esošos materiālus, DVI secina, ka Darba telpās videonovērošanas ierīces tika uzstādītas, tikai atsaucoties uz vispārēju argumentu par iespējamiem korupcijas riskiem vai nepieciešamību nodrošināt VTUA darbinieku tiesisko rīcību, neievērojot, nedz VTUA darbinieku, nedz apmeklētāju tiesību uz privāto dzīvi, pakļaujot tos videonovērošanai VTUA TUD reģiona nodaļu darbinieku darba telpās 24 stundas diennaktī 7 dienas nedēļā, it īpaši situācijā, kad videonovērošanas rezultātā iegūtie personas dati netiek izmantoti izvirzīto mērķu sasniegšanai.

No lietā esošiem dokumentiem izriet, ka VTUA, pirms videonovērošanas uzsākšanas Darba telpās, nav izvērtējusi, vai VTUA definētie plānotās personas datu apstrādes videonovērošanas veidā mērķi – novērst korupciju un sekmēt tiesisku lēmumu pieņemšanu – ir tiesiski un godprātīgi, un vai tos ir iespējams sasniegt ar plānoto personas datu apstrādi un radītais ieguvums būs lielāks, nekā fiziskajai personai tādējādi nodarītais privātuma apdraudējums vai ierobežojums, kā arī to, vai šos mērķus nav iespējams sasniegt citā veidā, apstrādājot personas datus mazākā apjomā un vismazāk aizskarot fiziskās personas tiesības uz privātumu, vai arī neapstrādājot tos vispār, t.i., neveicot videonovērošanu.

VTUA pirms personas datu apstrādes bija jāveic novērtējums par to, kā plānotās apstrādes darbības ietekmēs personas datu aizsardzību, iekļaujot tajā arī informāciju par darba devēja un darbinieka interešu līdzsvarojumu. VTUA sākotnējo NIDA veica tikai pēc Inspekcijas vēstules

¹⁸ <https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/dviskaidro-16092022>

saņemšanas – laika periodā no 2022.gada 24.janvāra līdz 2022.gada 11.februārim, turklāt neietverot tajā Datu regulas 35.panta 7.punkta c) apakšpunktā noteikto novērtējumu par riskiem datu subjekta tiesībām un brīvībām – kā izriet no Aktualizētajā NIDA norādītās informācijas, VTUA plānoja sadaļu “Risku datu subjekta tiesībām un brīvībām analīze” aizpildīt atsevišķi līdz 2022.gada 30.jūlijam, tomēr pat uz šī lēmuma sastādīšanas un pieņemšanas brīdi Iestādei augstākminētā sadaļa nav iesniegta.

Līdz ar to konstatēts, ka **VTUA nav ievērojusi Datu regulas 35.panta 1. un 7.punkta prasības – nav savlaicīgi veikusi novērtējumu par ietekmi uz datu aizsardzību un nav veikusi darba devēja un darbinieka interešu līdzsvarošanu**, kā arī vēlāk veiktajā NIDA nav ietvērusi Datu regulas 35.panta 7.punkta c) apakšpunktā noteikto.

[4.3] Apkopojot šī lēmuma 4.1. un 4.2. punktus norādīto, Inspekcija secina, ka VTUA veica personas datu apstrādi audioieraksta veidā un turpina veikt personas datu apstrādi videonovērošanas veidā Darba telpās, neievērojot **Datu regulas 5.panta 1.punkta a) un b) apakšpunktā noteiktos principus, 6.panta 1.punktu un 35.panta 1. un 7.punkta prasības, un tā ir pārtraucama.**

[5] Saskaņā ar Datu regulas 58. panta 2. punkta b) apakšpunktu katrai uzraudzības iestādei ir pilnvaras izteikt rājienu pārzinim vai apstrādātājam, ja ar apstrādes darbībām ir tikuši pārkāpti šīs regulas noteikumi, savukārt Datu regulas 58. panta 2. punkta d) apakšpunkts noteic uzraudzības iestādes pilnvaras izdot rīkojumu pārzinim vai apstrādātājam saskaņot apstrādes darbības ar Datu regulas noteikumiem, vajadzības gadījumā – konkrētā veidā un konkrētā laikposmā, bet f) apakšpunkts – uzlikt pagaidu vai galīgu apstrādes ierobežojumu, tostarp aizliegumu. Datu likuma 23. pants noteic, ka Inspekcija, pieņemot lēmumus attiecībā uz tiesiskā pienākuma uzlikšanu piemēro Administratīvā procesa likumu.

Ievērojot minēto un to, ka VTUA darbībās ir konstatēti Datu regulas noteikumu pārkāpumi, Inspekcija saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmo daļu ir nepieciešams lemt par administratīvā akta izdošanas lietderību.

[5.1.] Vērtējot administratīvā akta nepieciešamību un vajadzību, Inspekcija ir konstatējusi, ka lēmuma pieņemšana ir gan nepieciešama, gan vajadzīga, lai sasniegtu mērķi – novērstu Datu regulas noteikumu pārkāpumus. Proti VTUA nav novērsusi konstatētos trūkumus, lai gan Inspekcija uz to ir norādījusi, un nav pārtraukusi veikt fizisko personu datu apstrādi videonovērošanas veidā VTUA TUD reģiona nodaļās darbinieku darba telpās.

[5.2.] Administratīvais akts ir piemērots līdzeklis mērķa sasniegšanai, jo rada tiesisku pienākumu VTUA novērst konstatētos pārkāpumus, kā arī novērš līdzīgu pārkāpumu rašanos nākotnē.

[5.3.] Administratīvais akts ir uzskatāms par samērīgāko līdzekli mērķa sasniegšanai, jo salīdzinājumā ar lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir uzskatāms par saudzīgāku. Vienlaikus tiesiskā pienākuma uzlikšana ir vērsta uz datu subjektu Datu regulas, Datu likumā un citos normatīvajos aktos paredzēto pamattiesību uz personas datu aizsardzību nodrošināšanu.

Ievērojot minēto, Inspekcija, pamatojoties uz Datu regulas 5.panta 1.punkta “a” un “b” apakšpunktu un 2.punktu, 6.panta 1. punktu, 35.panta 1. un 7.punktu, 58. panta 2. punkta “b”, “d” un “f” apakšpunktu, Datu likuma 23. pantu un Administratīvā procesa likuma 63. panta pirmās daļas 2. punktu,

nolemj:

1. izteikt rājienu VTUA par Datu regulas 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta, 6. panta 1. punkta un 35.panta 1. un 7.punkta prasību nenodrošināšanu, prettiesiski veicot personas datu apstrādi videonovērošanas veidā VTUA darba telpās.

2. uzlikt par pienākumu VTUA nekavējoties, taču ne vēlāk kā līdz 2023.gada 10.aprīlim:

2.1. pārtraukt darbinieku un apmeklētāju personas datu apstrādi videonovērošanas veidā

Darba telpās;***2.2. izdzēst VTUA TUD reģiona nodaļās darbinieku darba telpās veiktās videonovērošanas rezultātā iegūtos personas datus.***

Pamatojoties uz Datu regulas 58.panta 1.punkta e) apakšpunktu un Datu likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktu, paziņot Inspekcijai par iepriekš minēto pienākumu izpildi rakstiski līdz **2023.gada 16.aprīlim**¹⁹, iesniedzot Inspekcijai informāciju par VTUA veiktajiem pasākumiem personas datu aizsardzībai un atbildes vēstulei pievienojot dokumentus, kas apliecina iepriekš minētā pienākuma izpildi.

Saskaņā ar Datu likuma 24. panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 76. panta pirmo un otro daļu, 79. panta pirmo daļu, 188. panta otro daļu un 189. panta pirmo daļu un Tieslietu padomes 2022.gada 18.maija lēmumu Nr.32 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām” šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc VTUA juridiskās adreses atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

¹⁹ pēdējā diena atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai ar drošu elektronisko parakstu